

~~1629~~

Gouanus

Catalogus digest.

I. J. Semler.

1. Obſſ. ſuper 2 Timoth. II. et III.
2. Teſionis VII Concilii Trident. exemplum.
3. De Regeneratione monaſtica.
4. de proſtantia theſ. acroamatica pro ſic dicta biblica.
5. de infelicitate hominum proſanti.
6. de Chriſti ad Abgarum epiſtola.
7. de imagine divina in humana ſpſi natura.
8. de myſticarum interpretationum ſtudio.
9. Indiquitatum Hermeneuticarum et Tertull. ſpecul.
10. de tempore quo ſcripta fuerit epiſtola Pauli ad Galatas.
11. Abſtinthos ſuſcipe, de quibus agitur Act. XIX. 5
12. de propagata per Nonifacium inter Germanos reſ. Chriſti.
13. de discrimine notionum vulgarium et Chriſtianarum in libris N. T. obſervando.
14. In Math. I. 17.
15. de cauenda moleſta ſedulitate ſacra.
16. In Luc. I. Gabrielum (ſpir. ſ.) non eſſe.
17. Jeſum Chriſtum eſſe vult auctore verum Deum et verum hominem. diſſ. II.
18. Illuſtratio antiqui carminis ex euangelio Hebraeorum.
19. de vario et impari veterum ſtudio in recolen. da hitoria deſcensus ad inferos.
20. ſpiribum S. recte deſcribi perſonam.
21. de Despodorow et euangelio Hebraeorum.
22. de discrimine inter baptizatos et circumciſos.

II. J. A. Neiffelt.

23. ſingularis providentiae divinae in pace religionis reſpectu.
24. de discrepancy propria et tropica dictione.
25. de latente patrum procorum in nouum.
26. in 1 Joh. II. 20 et 27.
27. Interpp. caritatis anglicae Luc. II. 14.
28. de Chriſto nomine regnante.
29. Deum auctoritatem divinam religionis Chriſti confirmare ſiquis maioribus legitatione ſineſica.
30. ad Heb. II. 11.
31. in 2 Cor. III. 17.
32. ad Num. XXIII. 17.
33. in Joh. II. 20-23.
34. de vera vi nominis ſilicorum dicitur.
35. In 2 Theſſal. II. 1-12.
36. In Joh. XI. 1-17.
37. In Joh. XII. 13-17. 23.
38. In Joh. XII. 13-17. 23. - 17. 23.
38. In Joh. XII. 13-17. 23. - 17. 23.

N. 129.
1.

11. 18

DISPV TATIO THEOLOGICA
REBAPTIZATOS FVISSE
DE
QVIBVS AGITVR ACT. XVIII, V.
CONFIRMANS

QVAM
SVB PRAESIDIO
VIRI SVMME REVERENDI, EXCELLENTISSIMI,
AMPLISSIMI ATQVE DOCTISSIMI
IOANNIS SALOMONIS SEMLERI

S. S. THEOL. DOCTORIS ET PROF. PVBL. ORDINARIJ,
SEMINARIJ THEOLOGICI DIRECTORIS,
REGIORVM ET HALBERSTADIENSIVM ALYMNORVM EPHORI,
PRAECEPTORIS AC PATRONI

AETERNA PIETATE COLENDI.

DIE . MART. A. R. S. C1D181C1CLXIX.

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTET

AVCTOR
IOANNES FRIEDERICVS BARTHOLD
BEROLINAS.

HALAE MAGDEBVRGICAE
EXCVDEBAT IOANNES CHRISTIANVS HENDEL.

11.

DISCIPULUS THEOLOGICAE
REBAPTIZATIO

DE
OMNIBUS AGITUR ACT. XVII. V.

IOHANNIS SALOMONS SEMLERI

IOHANNES FRIEDERICVS BARTHOLD

HALLAE M. GÖTTINGIAE
CHRISTIANVS BENDI

PRAEFATIO.

Fuit illud semper non leue profecto vitium multorum interpretum, de quo doctissimi viri saepius conquesti sunt, quod, quum ad librorum sacrorum interpretationem studium animumque inclinarent, vbi liberaliter operam dare ius fas erat: suae maxime sectae vbique soleant decreta, atque non raro praeceptas opiniones, inuenire; imo, quae ipsi cogitatione semel finxerant, quibuscunque in locis deprehendere: itaque non efferre sensum, vt dicit soler, verum inferre porius videantur. Quod quidem interpretandi genus, nobis certe arbitris, minime *ἐξηγησεως* nomen mereri debebat; nec enim explicari hoc modo scriptura sacra; sed de his illis rebus suo quisque modo philosophari, videtur. Sed, quum copiosius excutere haec talia nobis iam non

fit animus: hoc vnum tantum non praetermittendum aestimauimus; quod, quae hic generatim dicta sunt, summo iure possint de variis illis illustrationibus, quibus celeberrimus locus noster argumentum dedit, adfirmari. Misere se namque torserunt interpretes in tractatione huius loci, atque varias inuenere expositiones; non tam propter internas difficultates; sed hoc magis veriti, ut nonnulli ipsi profitentur, ne ab aliis inde alius prorsus doctrinae rationes desumerentur; & ne alia forte labefactarentur, quae de baptisinate Ioannis communis fere temporum recentiorum consensus comprobauerat. Huius autem generis sententiae etsi non sine consilio ingenio prolatae fuerunt a maioribus nostris: tamen non tantum valere apud nos debet eorum auctoritas, summisque viris debita reuerentia, ut ea iam magis amemus ipsi atque studiosius sequamur, quorum illos auctores habemus; licet nostris temporibus rectius iam a nobis quaedam perspici possint. Veritas, non quia apud hunc illum, siue in secta aliqua inuenitur; sed per se ita est semperque esse debet sancta atque amabilis. Quam quidem regulam optimam nos quoque sequuti sumus in hac loci nostri interpretatione, cuius argumentum breuius iam enarrabimus. Duas vero partes habet nostra dissertatio: quarum altera est hermeneutico-dogmatica: complectitur enim primum paraphrasin latinam huius loci: deinde refutationem alterius sententiae & denique dogmaticam collationem: altera vero *historica*, enumerat scriptorum ecclesiasticorum, et ante seculum 16. & inde ad nostrum vsque tempus, sententias.

HERMENEVTICO - DOGMATICA.

§. I.

Paraphrasis pericopes Act. XVIII, I-V.

1. Accidit autem, cum Apollos Corinthi adhuc degeret, vt Paullus, peragratis tractibus Asiae minoris superioribus, redierit Ephesum; ibi, cum doctorem ipse agens incidisset in quosdam discipulos (a): (a Iudaismo vsitato non minus alienos, quam a christianismi integritate): 2. Interrogauit eos: Vos, quos inrelligo operam dare aliis ad religionem meliorem informandis, num spiritum sanctum (b) accepistis, manuum impositione ab Apostolo quodam; posteaquam a Iudaismo secessistis & alii doctrinae crediti? Illi vero responderunt ei: nos ne de eo quidem audiuimus, quod locum hoc tempore rursus habeat spiritus sanctus & noua eius dona (c). 3. Ex iis ergo porro quaesiuit Paullus: quamnam vero professi estis doctrinam, tum, cum baptismum & fidei formulam acciperetis? Hic nihil aliud respondere poterant, quam hoc: edidimus eam professionem, quam Ioannes solebat posse-

A 3

re

(a) Hos discipulos, Ioannis quidem tantum, i. e. imperfectiori doctrina instructos, vt Apollos c. 18, 25. hanc Ioannis doctrinam etiam ad alios tradidisse: facile patet ex tota narratione atque ex interrogatione a Paulo proposita. Atque saepius illi tantum μαθηται vocantur, qui acceptam doctrinam cum aliis communicant. Apostoli ipsi hoc nomine sunt insigniti; quorum hoc in alios ministerium certe in dubium vocari non potest. Quare mirum profecto videri non potest, quid Paullus illos discipulos percontatus sit de spiritu sancto; vero tunc ministri christiani documento.

(b) In hoc ad vnum fere omnes conueniunt interpretes N. T., πνευμα ἀγιον hic, & saepe, nihil aliud significare, nisi dona doctorum miraculosa, αἰσθητα, vsitata in christiana ecclesiae primordiis. Quare huius rei longius repetita probatione tum ex contextu, tum ex locis parallelis (nimirum Act. 1, 8. c. 2, 38. c. 10, 44. seqq. c. 8, 15—19. 1 Cor. 12. Marc. 16, 17.) non opus esse existimauimus.

(c) Omisium hic esse δόξαι atque vsitam esse Hebraeis participii ellipsin, pluri- bus illustrauit Beza h. l. & post eum alii. Phrasae enim ruach haccodeseb ex veteris testam. vsu satis nota erat.

re (d); ab eo enim fumus baptizati. 4. Tunc vero Paullus adcuratius illis noui muneris, quo christiani doctores rite funguntur, rationem explicauit; dixitque: *Ioannes* suo tempore homines iussit aliam in deum mentem induere, atque, quotiqueque id sponderent, baptismo imperito a Iudaeis quasi seiunxit, in meliorem societatem adscitos: atque (quod adinet ad alia nouae societatis adiumenta) simul etiam hos omnes admonuit, vt omnino fidem haberent eis (e), quaecunque alia ille ipse praecepturus & iussurus esset, qui post ipsum (Ioannem) paulo post doctorem provinciam publice susceprurus esset; nempe Iesus Christus. 5. At illi his auditis iam baptismum ipsi nouum acceperunt nomine Iesu, domini nostri; atque hoc modo publice eius locupletiolem doctrinam amplexi sunt.

§. II.

Cum maxima difficultas oriri videatur ex versus V. interpretatione, atque maximus sit de hoc loco dissensus theologorum: quae sint illa, quae plerumque & maxime disputari solent, iam videamus. Ex quibus certe patebit, nostram, quam sequuti sumus, interpretandi rationem, argumentis paulo post non leuioris momenti confirmandam, iure suo aliis praeferrere debere. *Primum* vero plerique fere omnes, qui versus V. continuatam Lucae narrationem esse negant, sed Pauli orationem faciunt: innituntur particulis *μεν* v. 4. & *δε* v. 5. Sed 1) maxime adhuc dubia est particula *μεν*; si quidem *non exstat* in codice *alex. cantabr.* (etiam lati-

(d) In hoc significato etiam occurrit *βαπτισμα* c. 18, 25. atque occupat eam doctrinam, quam Ioannes solebat aduersus corruptum Iudaismum prodere; quae *ramen doctrina haud paulo minus complectebatur*, quam *τα νεγα του Κριου*, si *αγγελος* exponantur; quae inter maxime pertinet, Iesum Christum *spiritum sanctum* & promississe & dedisse doctoribus post ipsum, Apostolis; atque hos similiter noua hac auctoritate dei alios exornasse, vt ingenue & liberaliter religionis indolem omnem exponerent. Haec satis clare ex capite 18. patent: atque illis carere non possumus hoc loco.

(e) *Fidem haberent*; forte clarius; vt luculenter obsequerentur iis sanctis, quae Iesus plura alia & promittere, spondere, & praecipere atque instituire voluerit. *Πισθεν* enim ad vtrumque refertur; ad promissiones & praecepta.

latino) *tribus* aliis apud *Wetstenium*; *plurimis*, ut *Millius* scribit; atque in *vulgata* & *copta*. Et recte eam abesse, statuit *Millius* & *Bengelius*. Aduersus hos igitur iudices haec ratio nihil valet. 2) Si vel maxime certo adesset: tamen nihil inde vilo modo effici posset (F). Quoties enim in scriptore nostro particula *μεν otiosa* occurrit; vel, si placet elegantiae causa; sine sequenti *δε* e. c. Luc. 1. Actor. 1. 1. c. 17, 30. aliisque locis plurimis? Deinde hanc brevissimam Lucae narrationem non complecti totam orationem, quam Paulus habuit; sed illius tantum momenta praecipua, quis est, qui dubitet? Quod vero 3) ad secundum membrum a commate V. adtinet: saepissime eodem ordine procedit narratio Lucae; sine antecedente *μεν*: vbi nullo modo in dubium potest vocari, esse illa Lucae ipsius, qui narrat, verba. Iam vero 4) quod putamus esse praecipui momenti, fautores huius expositionis sibi *sumunt id*, de quo tamen est controuersia. Quaeritur: *vrum baptizari in nomine domini Iesu, sit descriptio talis, qua Paulus ipse adfirmet, baptisina Ioannis fuisse omnino idem, ac baptisina in nomen Christi?* Nos negamus, auctoritate *Lucae* ipsius c. 18, 25, ut iam antea (nota ^d) notabamus.

§. III.

Sed ista paulo copiosius exponemus. Ad alterum enim iam accedimus argumentum, peritum ex Pauli oratione; scilicet hanc esse Pauli sententiam existimant, qua Ioannem iam *in Iesu Christi, nomine* homines *baptizasse*, adfirmet: quia populo dixerit, ut crederent in eum, qui venturus sit, (nempe in Christum Iesum). Quo vero iure, quibus rationibus dici potest Ioannem baptizasse homines in Christum Iesum, seu, *qui est Iesus?* siue Paulum hoc loco nostro id factum confirmasse: quum & in toto N. T. & a Paulo ipso Ioannis baptisina vocetur *βαπτισμα μετανοιας*; Ioannes vero *ὁ βαπτιστης* declaret apud Matthaeum c. 3, 11, se baptizare *ἐν ὕδατι εἰς μετανοιας*; non autem *εἰς χριστον Ἰησου*, seu *in nomen Christi*, qui est Iesus? Atque hoc Lucas refert de Ioanne

(F) Id iam Hier. Zanchius, Stapleton, Boissus aliique monuerunt.

in suo Euangelio c. 3, 3. eum praedicasse baptismum *repentiae* atque simul in *remissionem peccatorum* (praeteritorum); neque plura loca hanc in rem desunt e. c. Act. 1, 5. c. 11, 16. cet. Quum igitur & hic & alibi Ioannis baptismum, semper adpelletur *βαπτισμα μετανοίας*; atque nusquam in tota historia Ioannis legamus, quod homines ad baptismum ipsius accedentes professi iam *iam hanc* fuerint fidem, in (indivium, in hunc) *Jesum*, Messiam, (de quo Ioannes ipse adhuc dubitabat:) Sequitur, neque Ioannem in *Christi nomen*, seu, Iesu Christi ipsius auctoritate & nomine usum, baptizasse, suoque iam tempore *huius* Iesu discipulos facere potuisse; aliter non *Iohannis* discipuli dicerentur; neque hoc sua oratione Paullum hic reperere voluisse.

Sed promissimus haec paulo copiosius explicare. Ioannes praedicavit, *poenitentia* opus esse seria; sic *promittere deum* per ipsum, Ioannem, *praeteritorum peccatorum veniam* locum iam habere apud istos baptizatos; nec eos immersum iri suppliciiis diuinis publicis; manent interea Iudaei, id est, obseruant discrimen ciborum, circumcisionem &c.; absunt autem a peccandi destinata consuetudine. *Exspectant* iam Christum; professi, libenter eius se omnia cetera praecepta atque instituta *obseruaturos*, hoc est, πιστευσειν in Christum; si doctor ille publice adpareat. Hic audemus statuere: Ioannem *alia formula baptismi* non fuisse usum, quam hanc in sententiam, (non in haec verba): profiteor, si adpareat Christus, eius me praecepta cuncta obseruaturum; abstinebo a peccandi ista consuetudine, de turpi illo Iudaismo conuictus. Inuoluebatur fides in *deum*, qui Ioannem huic prouinciae praefecerat; sed clarior formula Iudaeis, qui a deorum multitudinem aberant, opus non erat. Itaque & postea legimus: Iudaeos baptizatos esse, in *Jesum* hunc, Christum: *Baptismi* ista nostra formula, sic concepta est, *ad gentes* praecipue: εις παντα τα εθνη. Docet igitur Paullus, hos duodecim Ioannis discipulos: imperfectius adhuc fuisse pro temporum ratione baptismum Ioannis; neque adeo sufficiens, ut *ipsum* Christi, qui iam alia addidit, disci-

discipuli eiusque doctrinae idonei ministri esse possint: fuisse tantum baptismum aquae & poenitentiae, atque signum remissionis peccatorum, qua opus erat; sed *ἕδον τὴν κνίαν* non exposuit copiosius. Quare etiam Ioannes, inquit, baptizans monuit populum, ut Christi, si publice adparuerit, doctrinam amplecterentur, sua longe perfectiorem: quam, ut eo lubentius acciperent, ille praeparauit Iudaeorum animos; namque erat vox clamantis in deserto: Complorate ac facilem reddite viam domini. Illi vero Pauli admonitioni, quae institutum Ioannis explicabat, morem statim gerentes: facile ipsi consentiunt; quia intelligunt, hoc iam baptismi ordine, quem ipsi Christus postea instituit, testibus tot Apostolis, ipsis nunc opus esse; ut in hanc Christi societatem, ex Iohannis disciplina, transirent. *Baptizantur* itaque in nomen *Iesu huius*; & profitentur, diligentissime se *Iesu Christi* hanc doctrinam, non vero tantum illam *Iohannis*, porro ad alios propagaturos; si & ipsi *spiritum sanctum*, & ministerii apostolici auctoritatem a Paulo accipiant.

§. IV.

Iam vero *Beza*, (quem alii etiam plures sequuntur,) hoc loco incertam interpretandi rationem sequi, sibi quae ipsae contradicere videtur; qui quidem recte, *in nomen Christi baptizari*, (g) iudicat significare, se Christo (h) per baptismum dicere & consecrare, eiusque doctrinam complecti; atque idem ille tamen *Beza* Paulum vult adprobasse baptismum Ioannis, *ut vere Christianum*; quod quidem qua ratione statuere potuerit, non satis intelligo: nisi quod ei *baptismi* cetera notio (i), quae sensim locum vnice inuenit, obsticisse videtur. Quae religio, etsi est recentissima,

(nam

(g) De hac formula vid. *Calmeri* peculiarem dissertationem *actibus* praemissam.

(h) *Chamier* in panstratia tom. 4. de baptismo l. 5. c. 12. *Bezam* eximie laudat, quod *primus* viderit, non esse Lucae sed Pauli narrationem; alii vero *Marnixio* tribunt; vid. *Heumannum*.

(i) Adde: *hinc Iesu, domino*, auctori nouae societatis, quae a societate Iohannis diuisa esset, eamque inuolueret & tolleret.

(nam inde a cunctis seculis neminem impediuit, nec *Lutherum*, *Melanchthonem*, *Wigandum*, aliosque seculi 16. eruditos & probos viros, etsi postea quidam sententiam mutauerunt;) postea multos interpretes huius loci sic impediuit: vt hunc locum in aliam partem torquere maluerint, quam committere, vt quasi detrimenti aliquid inferretur theologiae nostrae. Tanti est, nostrae aetatis lucem atque ei debitum obsequium transferre in secula ista a nobis remotissima. Nempe, *prauam sententiam & mentem suam mutarunt* omnes a Ioanne baptizati; sed non iisdem spatii intelligendi iam vsi fuerunt, quibus nos vti possumus. *Per gradus succreuit* christiana doctrina, quam Iohannes nondum perfectam docuit; itaque nec de *baptismo* statim eadem notio locum habuit; sicut ipse Christus de discipulis dicit: multa habeo vobis dicere; sed ferre non potestis; at hi haud dubie baptizati fuerant, ex baptismi autem idea, minus integra, nondum deriuabant ea, quae nos recte quidem coniungimus, licet fas non sit historiam per ratiocinia impugnare. Sed de his iam plura.

§. V.

Sunt enim eius generis alia adhuc momenta, quae hanc sententiam sequentes in medium proferre solent: quae quidem cum *celeberrimus* etiam *Carpzouius*, ^(k) *Theologus Helmsfadiensis*, reperierit: hic locum suum inuenient. Namque optime vidit *Vir S. K.* ingeniose potius, quam propter iustas rationes hermeneuticas actum esse ab interpretibus recentioribus, qui verba *ἀκούσαντες* de cet. *ad Pauli continuatam orationem*; non ad Lucae narrationem referenda existimauerint. Quare *Ipsè* nouam & inuisitam adhuc inuenit interpretationem; hoc maxime, vt videtur, veritus, ne imminuatur forsitan vis baptismatis Ioannei. Cum vero argumenta illa, quibus vsus est *Vir S. K.* duo potissimum genera constituere videantur: primum illa enarrabimus, quae & aliis sunt communia, contra vetustissimam & nostram interpreta-

(k) In programme, quod prodit Helmsfadii 1768. cui titulus: Acta Pauli cum Ephesii duodecim; siue expositio literalis historiae Actuum Apost. 18, 1—7.

tionem: deinde vero, quae sint nouae *Ipsius* interpretationis rationes, videbimus.

§. VI.

Prioris generis fere haec sunt. Adfirmatur nempe 1) baptisimi *repetiti* exemplum non exstare in tota apostolica ecclesia & in omni N. T. Nos audemus contrarium ⁽¹⁾ statuere. Si vero hoc vel maxime verum esset: quae tandem inde consequi possent; si de eo dubitandum iudicaremus, quod semel tantum inueniretur in sacro codice? Neque id quidem effici potest; neminem deinde fuisse rebaptizatum, Ioannis iam baptismate imbutum. Scimus enim totam fere Iudaeam fuisse baptizatam a Ioanne: his autem collatis illis locis, quae Act. 2, 38. c. 4, 4. seqq. continentur: omnino adfirmari potest, omnes, qui iam in nouam societatem Christianam sunt adsciti, sine ulla discrimine, Apostolos, nouo suo ipsorum ministerio aut mandato, baptizandos iudicauisse. Aliter mansissent *diuersae* societates, Ioannis illa & Apostolorum. 2) Baptisima igitur sic iteratum, *vel frustra; vel non praecipiente* Christo; *vel* plane ad vituperationem baptismi Ioannis, repetitum fuisse. Sed minime *frustra* baptizati sunt iterum, qui pro temporis illa conditione, antequam de *indiudivo* constare poterat, nondum in nomen Iesu Christi erant baptizati, & ad eius copiosiorum doctrinam obligati, itaque nec iurium huius societatis apostolicae participes facti erant. Aliter dicendum: *frustra* circumcissionis sacramento usus, quia nunc baptizabantur. Monuimus iam, nondum *πασαν την αληθειαν* per Ioannem potuisse manifestari. *Opus autem erat*, homines a peccati consuetudine seiungi, & ad religionem iudaicam meliorem, praeparari. Deinde neque etiam dici potest, *non ita praecipiente* Christo id factum. Nam, vt

B 2

ma-

(1) Exemplum *rei* ex historia tam non potuit patribus tot numero ignotum fuisse, qui Haeticorum baptismum repetierunt; quam *paedobaptismi*, cuius, quid aliis placeat, nos dicimus, in N. T. & prioribus seculis non exstare narratum exemplum. *Omnes patres*, vt videbimus, seculorum omnium, *nobiscum sentiant*, ergo eis profecto *exempla rei* non ignota fuerant. Aliter inde ab initio inualuisset *unica illa interpretatio*, quam *Vir S. Vener.* confirmatum ibat.

maxime *mandatum* tale non legimus, multa tamen Christus mandavit, quae Apostoli porro obseruarunt; sed & *implicite* mandasse dici potest; qui finem vult, vult etiam adiumenta. Christus *paedobaptismum* non mandavit; nec *sexum alterum* baptizari & sacrae caenae interesse mandavit; Apostoli tamen vtrumque obseruarunt. Denique hoc non *ad vituperationem* (iniustam scilicet,) *Ioannei* baptismi factum esse dici potest. Abrogatio enim rei, pro temporis ratione adhuc imperfectae, non est eiusdem vituperatio. *Ioannes* sciuit ipse, minorem tantum ipsi sortem a deo tributam, *me oportet minui, illum vero crescere*; quae quidem sententia maxime ad hanc rem pertinet. Porro equis est, qui dicat, factum esse ad vituperationem legis mosaicae ac caeremoniarum Iudaicarum, (quae etiam diuinam prae se ferebant auctoritatem,) quod Christus ^(m) longe ab his alienam oeconomiam inierit? *Ioannis* doctrina similiter se habet, collata ad *την αληθειαν* & Christi perfectiora instituta, ac lex & disciplina Iudaeorum, Veteri Testamento contenta. Vtraque a deo deriuabat originem; tamen locum fecit Christo, *πληρουντι τα παντα*. 3) Baptismum in illum venturum statim, esse illum baptismum in Iesum Nazarenum, atque hoc etiam exponi versu 4to, *τουτ' εστιν εις τον Χριστον Ιησουν*. Vbi vero vel vnus locus exstat, quo *Ioannis* baptismus vocetur baptismus in nomen Christi? Hoc vero loco, vt iam supra diximus, non dicitur a Paulo *Ioannes* baptizauisse in Christum; sed admonuisse populum; vt crederent in eum, qui publice apparebit; scil. *si iam nominandus est*, Christum Iesum. Quorsum tandem discrimen illud inter *discipulos Ioannis* & *Christi*, quod vbique in N. T. inuenimus? Si est idem *baptismus*, discrimen baptizatorum nullum fuit; sed fuit discrimen vtrorumque discipulorum; fuit ergo & discrimen baptismi. 4) *Ioannis* baptismum tunc non posse tueri vim suam caelestem. Omnino quidem habuit suam vim, nec enim omnino negabimus, licet de illa re nobis minus constet; non vero habuit aequalem & eandem, ac

Christi

(m) *Sacramentum circumcisionis*, agni paschalis, per baptismum & sacrae coenae non vituperantur, sed loco mouentur.

Christi baptismus; ut ipse *Ioannes* praedixit: Christum baptizatum *spiritu sancto*. Illo enim modo praeparati sunt animi Iudaeorum, ut eo libentius Christum eiusque meliorem informationem acciperent, eique se noua simili caerimonia dicarent, ex omni Iudaismo exituri; non vero iam illo eodem gradu & cognitionis & operationis internae aucti fuerunt. Iure ergo abrogatus est Iohannis baptismus, cessitque & doctrinae & baptismi perfectiori.

§. VII.

Quod denique ad nouum illum attinet modum, quem (relicta *Bezae*, *Drusii* (n) aliorumque ista interpretatione, quae Paulli verba esse occupabat) sequutus est *Vir S. V.* in huius loci tractatione; ita hic quidem se habet, ut exempla illa, quibus illustrari debebat, minime huic rei conuenire videantur. Etenim ita comparata sunt, ut forte in stilo logico alicubi recte se habeant; non vero in stilo historico soleat ea consuetudo valere: quum eiusmodi descriptionem facti alicuius neque in Luca neque in alio inueniamus scriptore historico; vel sacro vel profano. Atque profecto & contra usum loquendi & omnes regulas narrandi peccaret talis loquutio & interpretatio. *Lucae* scilicet haec verba sunt, ut *Vir Vener.* bene intellexit; narraturus est, quid factum & gestum sit, per Paullum, ratione horum discipulorum. Igitur res, quae facta est, aut sub sensu cadebat, aut minus; ad utramque diuersam rem diuersa narrandi ratio accommodanda erat. Sed *εβαπτισθησαν* semper significat rem externam, passi sunt baptizari se; Lucas igitur hanc voluit describere. Qui vero hunc sensum narrationis Lucae adfirmat: Haec Paulli verba, quum isti audiissent, *agnouerunt*, didicerunt, se baptizatos olim fuisse (eo consilio) a Iohanne, ut fidem, quam in futurum Messiam habebant, in Iesum iam transferrent: idem ille negare non potest, 1) redire quaestionem, an in societatem *Iesu*, *Nazarenæ*, aliquis ex Iohannis discipulis sic adscisci potuerit, ut nouo baptizate

B 3

opus

(n) *Jani Drusii* quaestionum & responsionum liber; quaestio 87. pag. 56. edit. 1583. 8. Lugdun.

opus non fuerit; atque tum demum, baptizatos se *olim hoc omine fuisse intellexerunt*, explicari potest: 2) sic actum esse aliquid cum his viris a *Ioanne*; illis ipsis adhuc ignorantibus & insciis ^(o).

§. VIII.

Restat: si quis forte sit, qui haec desideret, vt in eorum ^(p) breuiter inquiramus interpretationem, qui versu 5. agi existimant de baptizate ignis seu spiritus, de quo Christus Act. 1. & Ioannes *δ βαπτιστης* Matth. 3. mentionem fecerunt; quod vero subiicit Lucas: *και επιθετος αυτοις* cer. esse *επιεξηγησιον* praecedentis membri. Verum haec interpretatio & contra totum consensum huius narrationis peccat; namque omnino ex eo adparet, recenseri hic a Luca facta quaedam diuersa; & contra omnem historiam primitiuae ecclesiae Christianae, vbi inter *του βαπτισματος εις χειρον* & *της των χειρων επιθεσεως*, qua spiritus s. impertiebatur, ritus solemnes, maximum discrimen intererat. Atque istius sententiae haec erant fere momenta praecipua; ex quibus intelligi potest: esse operae pretium, vt haec omnia requirantur adcuratius; vnde, quae maxime valeant in vtramque partem, perspicere facile possis. Repetamus iam ea, quae nostram praecipue causam commendant; quam nostris argumentis, vt optima nobis visa sunt, porro confirmabimus.

§. IX.

Res maxime hic redit ad Paulli interrogationem: *ει πνευμα αγιον ελαθετε*; Nihil vero aliud hoc loco significare potest *πνευμα αγιον*, nisi dona quaedam visibilia ^(q) miraculosa; seu auctoritatem nouam, qua opus erat cunctis sacri inter Christianos caeteros muneris ministris; adeo arctissime cum symbolis externis qui-

(o) Fuerunt quidam, e. c. *Eulogius, Zanchius*, & post eum *Boissus*, qui statuunt: intellexisse discipulos, se non recte baptizatos fuisse; itaque iusto huic baptizati consensisse; & sic non tam *rebaptizatos*, quam nunc demum recte tinctos fuisse. Sed tunc explicatio multum abit ab ista, & non seruat significationem verbi passiu.

(p) Nominandi hic sunt praecipue *Brentius, Loffius, Daniel Arcularius, Canutus Lenaecus* &c.

(q) quae sub sensu & oculos cadebant, obseruato illorum symbolo; sic fere *Graeci* interpretantur; recte. vid. *Camerar.*

quibusdam coniunctam, ut nemo in prima ecclesia officio publico praefectus, his donis, eorumque symbolis, saltem vno vel altero, caruerit; quod facile patet ex locis parallelis. Tempore autem Ioannis, quis est, qui putet, iam locum fuisse Christianorum, qua Iudaeis & Hellefi opponebatur, societari sacrae publicae? namque illa a nouis a Christo institutis baptismi caenasque sacrae caerimoniis, suum habuit initium; atque ab Apostolis propagata est post acceptum ab ipso Christo spiritus S. symbolum; atque sic demum Christi doctrinam inter Iudaeos & gentes omnes propagarunt. Quod, ut eo facilius fieri posset: Apostoli in alios etiam conferre poterant ista dona & iura spiritualia, per symbolum *ἐπιθεσεως χειρων*, a quibus postea ministrorum christianarum societatum singularium iusta pendebat auctoritas. Ioannes vero baptista non potuit obligare homines, ut iam obsequerentur cunctis doctrinis, quae demum a spiritu illo sancto prodendae aliisque commendandae erant doctoribus, per manuum impositionem, ab Apostolis; quorum in numerum Iohannes ipse non fuit adscitus. Itaque Paulus ipse hos rogat: Num hic vel ibi a quodam Apostolo in societatem muneris & ministerii sacri adsciti estis, quia videmini alios docere de Christo?

§. X.

Ioannis igitur discipuli separatam adhuc faciebant inter Iudaeos societatem, nouamque quasi sectam constituere videbantur. Longe quidem ab ante acta vita alienam instituebant viuendi rationem; namque in signum regenerationis, cum vitae nouae sponse acceperant baptismum: sed adhuc, ut ceteri Iudaei, legis scita seruabant; quorum tamen nulla inter Christianos esse debebat auctoritas; utebantur precum alia formula, sed non illa *dominica*; nec sacrae coenae caerimoniam obseruabant. Magnum ergo adhuc erat discrimen inter discipulos Christi, & istos Ioannis, qui neque de illis rebus post Christi mortem inter eius Apostolos gestis; neque de noua illa oeconomia, quam Paulus praecipue ornabat, quidquam audiuerant; atque multo minus iam vllomodo

modo obligati esse his rebus omnibus obseruandis poterant. Quare necesse erat, vt nouo illo baptifmate, a Domino nostro Iesu Christo, eum in finem instituto, tingerentur; et Christo sic subiecti, qui post mortem resurrexerat & spiritum S. diuiferat Apostolis, quibus omnes alii subiecti erant christiani. Cum enim Apostoli plenam a Christo accepissent auctoritatem, ita, vt eorum instituta & noua praecepta, tamquam Christi deique ipsius, spiritu S. auctore, veneranda essent: illi etiam discipuli Ioannis, noua erga Iesum Christum obligatione suscepta, hic iam simul Apostolis in vna societate subiiciebantur.

§. XI.

Noui igitur baptifmi haec fuit ratio. Ignorabant omnino praecipuas partes historiae Christi (*), quae ad nouum illum salutis ordinem maxime erant necessariae; quaeque neminem fugere debebant, qui Christianae doctrinae particeps & Christi discipulus veller vocari. Ignorabant praeterea instituta illa noua omnia, quae post Christi resurrectionem initium suum habuere. Neque sciebant fieri, vt (loco auctoritatis, quae a Mose & V.T. repetenda Iudaeo doctori fuerat) immediate regerentur a Spiritu S. Apostoli; atque ab illis tantum conferri posse publicam docendi auctoritatem. Quare his omnibus erudiendi erant; atque tum demum solemniter haec profitentes, baptizandi. Res itaque similiter habet, vt, ex Iure Canonico vereri, rursus baptizabantur, qui falsam aut dubiam doctrinam per baptismum, seu symbolum acceperant, e. g. *Sabelliani, samosatreniani, Manichaei*, cet. Namque hoc cum illis commune habuit baptifma Ioannis, vt similiter ac illorum, non esset ille ipse baptifmus, quem Christus instituerat; alia fidei formula enim adhibenda erat.

§. XII.

(*) Praecipue hoc huc pertinet, quod in *Palaestina* hos diu versatos fuisse, non sciamus. Forte, iam ante Christi publicam prouinciam & mortem, exierant in graecas prouincias. Itaque pleraque omnia ignorabant *των πνευματικων*, quae vel in ipsis Apostolis demum post Christi mortem locum habuerunt. *Baptifmum* Christianorum, qui fiebat *εις τον θανατον* Christi, Rom. 6, ignorabat & Iohannes & eius discipuli.

§. XII.

Ceterum, quod plerique tamen metuebant, nihil inde periculi oriri ad locum dogmaticum potest; licet probe sciamus, patrocinium etiam inde quondam petitum fuisse ab Anabaptistis. Iam vero, quod ad nos Christianos attinet, nullibi datur baptismus cum falso aut dubio fidei Christianae symbolo. Omnia, in omnium baptismatis caerimonia, quod ad rem adinet, Christi institutionibus conueniunt. Obligantur enim, qui baptisnate iam imbuuntur, ad id, vt Christum dominum suum, doctrinamque ipsius, non tam verbis statis, quam omni vitae modo prae se ferant; vsitatur etiam formula a Christo praescripta: in nomen patris, filii & Spiritus S. Quod cum summam rei constituat: nullo iure, nulla auctoritate, baptizarentur iterum, semel in christiana ecclesia legitime baptizati. Non enim baptismatis symbolo cuiusdam placitis, vel sectae alicui deuouentur homines; sed soli deo, patri, filio & spiritui sancto; atque doctrinae illi, cuius auctor existit dominus noster, cuiusque beneficia in aeternam etiam vitam extenduntur. *Eundem* igitur baptismum repetunt *Anabaptistae*, quia caerimoniae plus, quam decet, tribuunt, si in iis adultis ea peragatur, qui iam in minori aetate per baptismum societati christianae additi fuerant.

PARS II.

HISTORICA.

§. XIII.

Recensebimus, vt in ea breuitate nostra licet, inde a prioribus seculis, interpretationis & doctrinae, quae ad istum locum pertinet, historiam; saltim e potioribus scriptoribus; omnes enim nobis non sunt ad manus; nec ingens numerus similiter interpretantium ad causam nostram facit, si de eo constar: fuisse constantem eam sententiam doctorum plerorumque sub vtroque sole.

C

Dini

Diuidimus autem temporis interuallum, & e prioribus seculis vsque ad 16. repetimus interpretationis exempla; & haec quidem primo loco e graecis scriptoribus colligimus.

Si *Clementinae* scriptiones istae auctoritate non carerent, primo loco nominauda erat *Homilia Clementis Romani*, 2. Num. 23. quae de *Iohanne*, Hemerobaptista, περιωφ Christii, narrat; sic, ut Apostolis tribuatur perfectio. Similiter paruae auctoritatis est locus ille, inter *Iustino* falso tributus quae est. & respons. ad orthodox. num. 37. Cum *Iohannis baptismus* non fuerit κατα τον, quomodo non fuit παρα τον &c. responderetur, *baptismus Iohannis* περιωμιον ην Euangelii gratiae, υπερ τον νομον ην, in quo contigit per μετανοιαν & πισιν consequi peccatorum remissionem. Subobscurae & *Clemens alex.* Stromat. V. p. 573. ex edit. Colon. 1688; de hoc Iohanne scribit: non enim se dignum esse fatetur, την (a) τοσαυτην βαπτισμα δυναμιν, tanta cum virtute & facultate se baptizare, χερσιν γαρ της καθαρωποιουσας απολυειν τε σωματος, και των τετε αμαρτηματων την ψυχην &c. se scil. non pollere ista virtute; spiritus s. vi & operatione opus esse, quam Christo post se venturo tribuit. *Origenes* Homilia XXIV. in Lucam, tomo 3. edit. de la Rue, pag. 961. vis causam scire, cur populus Iohannem, qui minor est Christo, suscepit, cognosce: *Iohannis baptismus videbatur*, Christi baptismus inuisibilis erat — ille vos baptizabit spiritu sancto & igne. Hic satis clarum est discrimen vtriusque baptismatis. *Gregor.* Nazianzenus, orat. 39. in sancta lumina: baptizauit *Iohannis*, non iam illo Iudaico more; (non enim in aqua solum, sed etiam ad poenitentiam,) εγω δε ελον πνευματικως, nec enim addit, in spiritu. Baptizat quoque Iesus, sed in spiritu, τας η τελειωτης. Liceat huic addere e *Nicetae* commentario, pag. 1034. tomo 2. operum *Nazianzeni*: quocirca Ioh. baptismus, puerilis cuiusdam institutionis vice erat; Christi autem baptismus perfectionem afferebat &c. Sed ad luculentiora properamus. Si *Montfauconium* audimus, in editione operum *Albanasi*

(a) scil. κατα την τοσαυτην.

nasi alex. volumine 2. opusculum de *trinitate* & *spiritu s.* est ex *Athanasii* graeco; in illo pag. 977. clare exstat: de his vero, qui Ephesi a Paulo baptizati sunt, Act. 19, 5 &c. *Cyrillus*, alexandr. in *Iohannem*, c. 3, 24. aliud vtilissimum struit euangelista, sciens magno vsui fore, το διαγωναι σαφως ποσην εχει την υπερουχην, η και οσοις υπερκειται μετροις, baptisma Christi, prae isto Iohannis — κατασημαινων, ως ταυτον μεν εν εστι baptisma Iohannis baptismati Christi, πλησιον δ' ομως — quemadmodum lex mosaica vmbra habere dicitur futurorum bonorum, non αυτην την εικονα των προφηματων, est enim το γεωμμη προφημασμα τι και προκατηχησις της εν πνευματι λατρειας: ετω νοησεις και το εις μετανοιαν βαπτισμα. Hoc satis clarum est testimonium, per baptismum Iohannis non eadem ipsa illa bona conferri, quam per baptismum Christi. *Chrysostomus* tomo operum *Montfauc.* II. in homilia de baptismo Christi, pag. 370 seqq. Iohannis baptisma iudaico longe sublimius fuit, *humilius vero nostro* — quia nec spiritum s. dabat, nec remissionem peccatorum per gratiam — baptismum Iohannis imperfectum fuisse, inde constat, Actor. 19 — si enim non fuisset perfectum, non eos rursus baptizasset Paulus &c. Eandem in sententiam Homilia XL. in actus epistolorum tomo 9. operum p. 304. Etiam Matthaei 3. Homil. X. remissionem peccatorum nondum habuit id baptisma; quia sacrificium nondum oblarum esset, nec spiritus descendisset; similia in *Iohannem* Homil. 17. alibi 16. &c. E *Chrysostomo*, vt solet, habet *Theophylactus* in acta, tomo 3. edit. Venetae 1758. fol. pag. 143, εδε γαρ εις χειριον επισεινον, (recte omnino — nec enim indiuiduum notum fuerat isto tempore,) in alia recensione, p. 284, εδε τον Ιησυν επισηντο legitur, forte rectius. In *Oecumenio*, vt excusus est *Parisiis* 1630. tomo 1. pag. 143. exstat latina translatio quaedam (b), sine proprio textu graeco; sed insunt eadem sententiae.

C 2

Sed

(b) Est ex Ioh. *Hentenio* desumpta: enarrationes vetustissimorum theologorum in acta & epistolas canonicas; *Parisiis* 1547. 8.

Sed redeundum nobis est in vetustiora tempora, e quibus per *Chrysofomi epitomatores Theophylactum* paululum abducti fuimus. Edidit *Zacagnius* inter collectanea monumentorum veterum eccles. graecae & latinae, *Euthalii ἐκθεσῶ* capitulorum actuum; pag. 435, cap. 28, de *baptismate* (scil. discipulorum) & spiritus s. dono per Pauli orationem ab his dato, qui Ephesi crediderant; igitur & hic de *iterato* Ephesi baptismo intellexit. *Nonnus* in paraphrasi graeca Iohannis, explicat in *aqua*, ἀπνευστοι καὶ ἀπνευστοι λουεῖταις – corpus baptizavit; vide *Heinsii* exercitatt. sacras, seu *Aristarchum* p. 100. edit. in 8. 1627.

Iob. Damasceni sententiam lib. 4. c. 10, orthod. fid. paucis describimus, (c) ne iusto plus excreseat haec scriptio. *Rudimentarius* fuit baptismus Iohannis; eos, qui baptizabantur, ad poenitentiam ducens, vt *Christi fidem postea amplecterentur*. E *Cyrillo* hoc desumptum addit *Montacutius*; qui et *Basilii* addidit locum, in exhortatione ad baptismum: Iohannes praedicauit baptismum poenitentiae, sed dominus baptismum *ἰσοθεσίας*. Illud fuit εἰσαγωγικόν, hoc τελειωτικόν. ἐκεῖνο ἀμαρτίας ἀναχωρήσις, τὸ τοῦ εὐαγγελίου πρὸς θεόν. Idem *Novatianorum* decretum, ex *Photii* bibliotheca, & *Eulogio* describit, pag. 388. Cum *Novatiani* premerentur *Petri* exemplo, cui abnegatio remittebatur, per poenitentiam: dicebant, ideo *Petro* contigisse, quia baptizatus fuerit τότε, ἀτελεῖ τῷ βαπτισματι. Respondet *Eulogius*: ad finem suum ille baptismus fuit τελείος; sed cum forma baptismi per Christum tradita fuit, ἀπέβη τοῖς χρωμένοις ἀτελής. Fuisse autem baptismum Iohannis pro statu suo perfectum probat *Eulogius* 1) quod nulli apostolorum, Iohannis baptismum baptizati, legantur denuo rebaptizati. – *Apollos* non est rebaptizatus Christi baptismate – Reponit autem *Montacutius* recte: Hoc scire velim; πᾶς κερταί (ideo eos *Actor* 18, 26. rebaptizatos, qui baptizati fuerant post Christi ascensionem, cum iam Iohannis baptismum euauerat); vti & illud alterum, quod *Apollos* Christi baptismate non rebaptizabatur.

Sed
(c) *Rich. Montacutii* Ἐκκλησιαστικῶν, seu originum ecclesiasticarum libri 2. pag. 386 seqq.

Sed pergamus iam nos. Si *Photii Amphilocheiae* quaestiones iam excusae haberentur, quaestione 28. ille de discrimine baptismi Iohannis tractavit; vt ex catalogo quaestionum ^(d) scimus, sed *Wolffius* tomo vltimo *curarum* tantum edidit a quaest. 74–199, quas inter non nihil habetur, de hac causa, vt quaest. 148 inuenimus: Apostolos ante Christi passionem baptismum Iohannis accepisse; nec enim seruator dat alium baptismum, ante pascha, ne Iohannis κηρυγμα solueret, nec daret occasionem aduersariis Iudaeis, οτι προς υβριν Baptista το ιδιον βαπτισμα induxerit, αναπληροι δε το λειπον – saluator igitur baptismum poenitentiae, και εις αφεσιν αμαρτιων τελεμενον a Iohanne, εν ηδετητεν, αλλα και ετελειωσε, προσδεις τη τε πνευματος δωρεα. Hic *Photius* non obscure suam sequitur potius opinionem, quam patrum auctoritatem, quod & alibi luculenter profitetur. Sed est eadem causa, quod dicit baptismum non abrogatum a Christo; ac si dicitur, legem a Christo non solutam sed πληρωθηναι. Ex antiquioribus sua habere solet *Georgius*, *Syncellus*, qui baptismum Iohannis dicit υποβαθρον τε βαπτισματος κατα χειρον, ad annum mundi 5520. pag. 320. edit. Parisinae. *Leo*, imperat. *Homilia* 6, in Ioh. praecursorem, (tomo XV. edit. operum *Gretseri* Ratisbonae 1741. fol. p. 324.) eos, qui mundatione egebant, καθαριζει λογω και υδατι, – & fatetur, Christum βαπτισειν τελειως, εν πνευματι.

Liceat iam *Catenas* graecas breuiter excerpere. In *Matthaeum* ediderunt *Corderius* & *Possinus*; ea in caput Matthaei 3, recitat *Eusebii*, (Caesariensis) ista: Ioh. baptismum non erat τελειον, nec a peccatis liberabat, sed ετοιμος εποιε Iudaeos, ad facile suscipiendum baptismum Christi. Hoc enim demum erat το ελευθερον ημας a peccato. *Theodori*, monachi: Ioh. baptismum & perfectum erat, secundum praescriptionem legis; & imperfectum, quia non dabat peccatorum remissionem. *Chrysostomi* ad v. 6. Ioh. baptismum ποιητικον μετανοιας, αλλ' ε και αφεσεως αμαρτιων. αδηγη δε ad remissionem, ad Christi baptismum. *Athanasii* ad v. 11, ipse vos

C 3

ba-

(d) vid. bibliothec. *Coslin.* pag. 325. & catalogum Mssorum *Taurinensium* p. 112.

baptizabit in spiritu sancto, id significat: purgabit vos; quia baptisina Ioh. non poterat id praestare, ἀλλὰ το τε χριστη. *Origenis* ad v. 14. Baptisina Ioh. poenitentiae erat, & ἴδος ad το τε χριστη τελειον βαπτισμα, ceterum remissionem peccatorum non habebat. Eiusdem *Corderii* tomus in *Matthaeum* alter, catena 30. patrum. *Nicetae* in cap. 3. baptisina poenit. non remissionis; cum enim nondum sacrificium oblatum esset, nec Spiritus descendisset, nec peccatum solutum esset – quomodo futura erat remissio (e)? Catena in Iohannem per eundem *Corderium*, cap. 3, 22, *Ammonius*: baptisina euangelicum tradebat Christus, quod multum erat a *Iohannis baptisinate diversum*. Catena *Petri Possini* in Marcum, pag. 10. Anonymi *Tolosani*: non est idem baptisina Iohannis cum baptisimo Christi – qui enim susceperunt istud Iohannis baptisina, ἐτοιμοι ἐγινοντο εις την τε ἀγισ βαπτισματος ὑποδοχην. *Victoris*, antiocheni, pag. 15. Iohann. baptisimus *nostro imperfectior*, iudaico autem sublimior fuit – pag. 17. bapt. Ioh. non habuit remissionem peccatorum, nec Spiritum S. impertiebat; pag. 18. eadem breuius repetuntur, quae dicebantur *Victoris* antiochemi esse. Sed non licet nobis esse verbosioribus, itaque ista de graecorum disciplina suffecerint; potiora haud dubie, a quibus seriores Graeci vix vniquam discesserint.

§. XIV.

Iam ad *Latinos* antiquiores scriptores pergimus; quorum in recensione eo magis nobis licet esse breuioribus, quia multorum iam sententiae solent a recentioribus scriptoribus inde a seculo 16. recenseri; e. c. ab *Hieronymo Zanchio*, tomo 5. operum pag. 374 seqq. in obseruationibus ad suam confessionem cap. 25. de baptisimo, Aphorismo 6; *Romanos* autem plures scriptores diligenter patres excussisse mirum non est; e. c. *Cornel.* a Lapide &c.

Agmen ducit *Tertullianus* cap. X. de baptisimo; negat baptisina Iohannis caeleste fuisse, quia spiritum S. & remissionem pec-

(e) ex *Chrystosmo* est, Homil. X. in Matthaeum, vt facile patet; non vero *Nicetae*.

peccatorum non dederit; — baptisnus poenitentiae agitabatur; quasi candidatus remissionis & sanctificationis in Christo subsecuturae — in remissionem peccatorum, in futuram remissionem enunciatum est &c. Copiosior enim est ista tractatio, quam nostra breuitas non patitur (f). Magistri disciplinam secutus est & Cyprianus, & plerique omnes africani; Augustinus, Facundus, Hermianensis; &c. huius quaedam excerpta sunt in selectis capitibus histor. ecclesiasticae, volum. I. pag. 451. Addimus pauca alia. Hieronymus in dialogo aduersus Luciferianos: Ioh. baptisna in tantum imperfectum fuit, vt constet Christi baptisnate baptizatos, qui ab eo fuerant baptizati. Ita enim historia refert, Actor. 19, — igitur & tu sequere apostolorum auctoritatem & baptiza eos (iterum), qui Christi non habent baptisna (Arianos). Alia Hieronymi loca non defunt. Augustinus saepe de discrimine baptisni Iohannis & Christi agit; non nisi in spe peccatorum remissionem tribuisse statuit; baptisna Iohannis ad Christi baptisnum nihil pertinuisse; aliis non suffecisse, licet Christo suffecerit. Post baptisnum Ioh. baptizasse Paulum; vel vnum locum libro 5. contra Donatistas designamus, e. g. — baptizatos a Paulo legimus, Actor. 19, qui iam baptisno Iohannis baptizati fuissent, non ob aliud, nisi, quia Ioh. baptisnus non fuerit Christi baptisnus — si Ioh. baptisno peccata dimittebantur, quid amplius praestari potuit per baptisnum Christi eis, quos apostolus Paullus, post baptisnum Iohannis, Christi baptisno voluit baptizari? Pluribus locis nostram in rem non opus est. Nemo iam mirabitur, Gregor. M. Isidorum, Hispal. Alcuinum (g), Ionam, aurelianensem; synodum atrebatensem, atque inde Scholasticos, longo ordine, idem semper statuiffe. Illa synodus atrebatensis (h) seculi XI. istas sententias habet: cum rebaptizatos omnes a discipulis domini

(f) Habet locum verborum, Montacutus loc. iam citato, pag. 389. 390, qui & addit: argute, solide & neruose; esse communem omnium antiquorum sententiam.

(g) vid. selecta capita historiae eccles. Volum. 2. pag.

(h) ex Dacherii Spicilegio tom. 13. edit. primae recudi fecit Harzbemius, tomo 3. concil. Germaniae, pag. 68 seqq.

mini fuisse sciamus, quos Iohannes baptista baptizauerat: nullam tamen eorum, quem Iudas baptizasset, iterato fonte ablutum repetimus. Petrus, Lombardus, verbosius egit, de discrimine baptismi Iohannis, sententiar. libro IV. distinct. 2. cap. 2. & cap. 3. de forma baptismi Iohannis; additio Henrici de Vrmaria: baptismus Ioh. non contulit gratiam; vnde dicunt magistri, quod omnes baptizati a Iohanne rebaptizati erant; nota, baptismus Iohannis differt a baptismo Christi, in forma, in effectu, in fine, in mysterio; conuenit, in materia. Excitat porro Petrus loca Hieronymi aliquot, Ambrosii (de spiritu S.) Iam facile erat, longo ordine scholasticorum libros recensere; sed cum breuitati studendum sit: desinimus; magnus certe est plerorumque omnium consensus; vnde & ad Romanos theologos constans illa sententia transiit.

§. XV.

Iam ad seculum XVI. peruentum est; breuissime istam historiam ab eo tempore repetemus. Lutherus, qui solebat Augustinum sequi, Melancthon, Matbaeus Iudex, Iob. Wigandus, alique plures, e nostris, similiter magnum discrimen vtriusque baptismi statuerunt; Actor. 19, similiter interpretati sunt, de repetito baptismo. Zwinglius de baptismo doctrinae intellexit; designauimus (i) in margine loca inde a Luthero; hic liceat disciplinae Melancthonis aliquam historiam colligere. Prima locorum editio a. 1521. postquam pluribus egit, de discrimine vtriusque baptismi, statuit: oportuit iterum baptizari, qui Iohannis baptismi loti erant, quo certi essent, se iam consecutos esse remissionem peccatorum, quam obuenturam haecenus crediderant. — Atque ita rebaptizabantur, qui loti a Iohanne erant. — Eadem, per omnia verba, in editione 1524. (recogniti ab auctore). Sed in editionibus ab a. 1536, (Augustae Vindel.) multo breuius agitur, de baptismo Iohannis & apostolorum: ea fide pariter sanctificabantur & saluabantur baptizati tum a Iohanne tum ab apostolis.

(i) institutio ad liberalem erudit. theol. lib. 2. p. § 1. 93. 132. de Zwinglio, p. 98.

foliis. — non discernit ministeria vel caerimonias, sed personas ministrorum — illud externum ministerium Ioh. & apostolorum simile est, & valet pariter in credentibus. Ceterum hoc verum est, post resurrectionem Christi clariora testimonia habemus, quod detur spiritus S. — Hic nihil quicquam de eo, oportuisse rebaptizari. Eadem in edit. 1538. Wittebergae; in edit. 1541. in 4. Wittebergae; in translatione *Iusti Ionaë*, 1536. in 4. Inde porro alia ratione descripsit *Melanchthon* in edit. a. 1555. 8. — quod aliqui dicunt, tantum poenitentiam significatam esse: non remissionem, est absurdam &c. Sed iam pluribus his operam dare non licet; facile patet, ob theologicam notionem & offensionem, in aliam sententiam *Melanchthonem* discessisse.

Inter *Heluetios*, monuimus iam *Zwinglium* intellexisse. Actor. 19. baptismum doctrinae; quam in rem videatur, quae aduersus *Anabaptistas* scripsit copiosius, tomo operum — pag. — nec multum abt ab eius sententia *Brentius* ^(k), atque in proprium baptismum, spiritus S. gratias visibiles intelligit etiam *Calvinus*, lib. 4. institut. cap. 15. num. 18. Sic fere & *Daniel Arcularius*. Iam *Beza* successit in noua interpretandi prouincia, partim, quia *Anabaptistae* eo facilius videbantur refutari posse; partim, quia a *Romanis* theologis dissentire plus laudis haberet, quam eos sequi ^(l). Nam plures inde a *Zwinglio*, ratiocinationi similiter dederunt operam, ac postea *Melanchthon* aliique fecerunt; sed minime cunctis persuaderi potuit ista solertia & sedulitas. e. c. *Wolffg. Musculus* in locis theol. fol. 331 seq. mouet me *perspicuitas verborum*, Actor. 19, vt statuam, bis esse baptizatos; sic & *Bucerus*, & maxime Hier. *Zanchius*, cuius operum tomum 8. iam excitaui- mus, verbosissime nostram sententiam defendit, quicquid alii statu-
ant;

(k) In *Homiliis* in acta apostolorum Homil. 88. ergone sunt Anabaptistae? absit; quod enim dicitur, baptizati sunt in nomine Iesu, non de baptismo aquae, sed de doctrina intelligendum est, & de baptismo ignis.

(l) Nam in concilio *tridentino* anathema iis dictum, qui discrimen baptismi illud non tenerent.

ruant; nostram sententiam tenet etiam Conrad *Pellicanus*; similiter *Iob. Piscator* a Beza discessit, &c.

§. XVI.

Quod atinet ad istam contrariam sententiam, quae Bezae praecipue auctoritate ^(m) locum inuenit, *Chamierius* maxime inter reformatos eam tutatus est ⁽ⁿ⁾; qui & scripta suorum & pontificiorum potiora nominauit. Hic auctor magno conatu refutauit pontificios scriptores, & theologicas causas, quas potuit, excogitauit; qua docendi & scribendi ratione fatemur ad verae eruditionis profectum parum aut nihil accedere. E nostris, praeter *Cbennitium*, *Hutterus* ^(o) multum impendit operae, vt efficeret, baptismum Iohannis & Christi fuisse eundem; & Actor. 19, 5. esse verba Pauli. Inde mirum non est *dogmaticorum* scholas personuisse eadem doctrina, qua & exegetici scriptores, commentatoresque imbui coeperunt; non opus est, longo ordine *dogmaticos* scriptores recenseri. Sufficit vel ad *Quensfeldtii* theol. didact. polem. sect. 4. p. 125. seqq. ablegare, qui & alium modum interpretandi excogitauit, vt v. 5. sit *parentesis*, quam Lucas intericiat (erant autem illi audientes, a Iohanne hoc pacto baptizati) &c. Magno numero nostros recitauit *Prucknerus* in vindiciis biblicis; quibus plures addere, non videtur operae pretium. Iam praeter *Socinum*, *Wolzogenium*, *Grotium*, *Limborchium*, &c. etiam e nostris non pauci hanc sententiam praerulerunt, quam nos propugnamus; licet tanto conatu theologi dogmatica impedimenta conquisiuisent; quorum nomina facile apud *Heumannum*, in notis ad h. l. colligi possunt; iis addendus praecipue *Bengelius* in *Gnomone*; *Reading*, in vita Iesu Christi &c. Sed multitudine & numero vincere nolumus. Liceat nobis *Sebastiani Castellionis*

^(m) *Bezae* interpretat. sequitur etiam *Cartwright* in Confutation of the Rhemists translation &c. 1618. fol. in locum Actorum; nec multum abijt Francisc. *Iuuius* in notis ad transl. Actuum ex *arabico* edit. 1578. quis credat hos viros de S. trinitate & persona spiritus S. non fuisse institutos a Iohanne? &c.

⁽ⁿ⁾ *Panstruariae* tomo 4. de baptismo lib. 5, c. 12.

^(o) in locis theolog. Witteb. 1619. fol. p. 648.

nis (p) verba describere: non multa disputabo; tantum lectorem monebo, ut nihil praeiudicari afferens, totum locum Lucae legat; statim videbit tam apertam sententiam, ut miretur, esse aliquem, qui dubitet. Er sane, qui tam apertos locos in controuersiam vocant, videntur non a sacris auctoribus velle doceri, sed potius sententiam suam in sacros auctores intrudere.

(p) defensio suarum translationum contra *Bezam*, ad Actor. 19, 3. pag. 190.

F I N I S.

D 2

IOAN.

IOANNI FRIDERICO BARTHOLD

S. P. D.

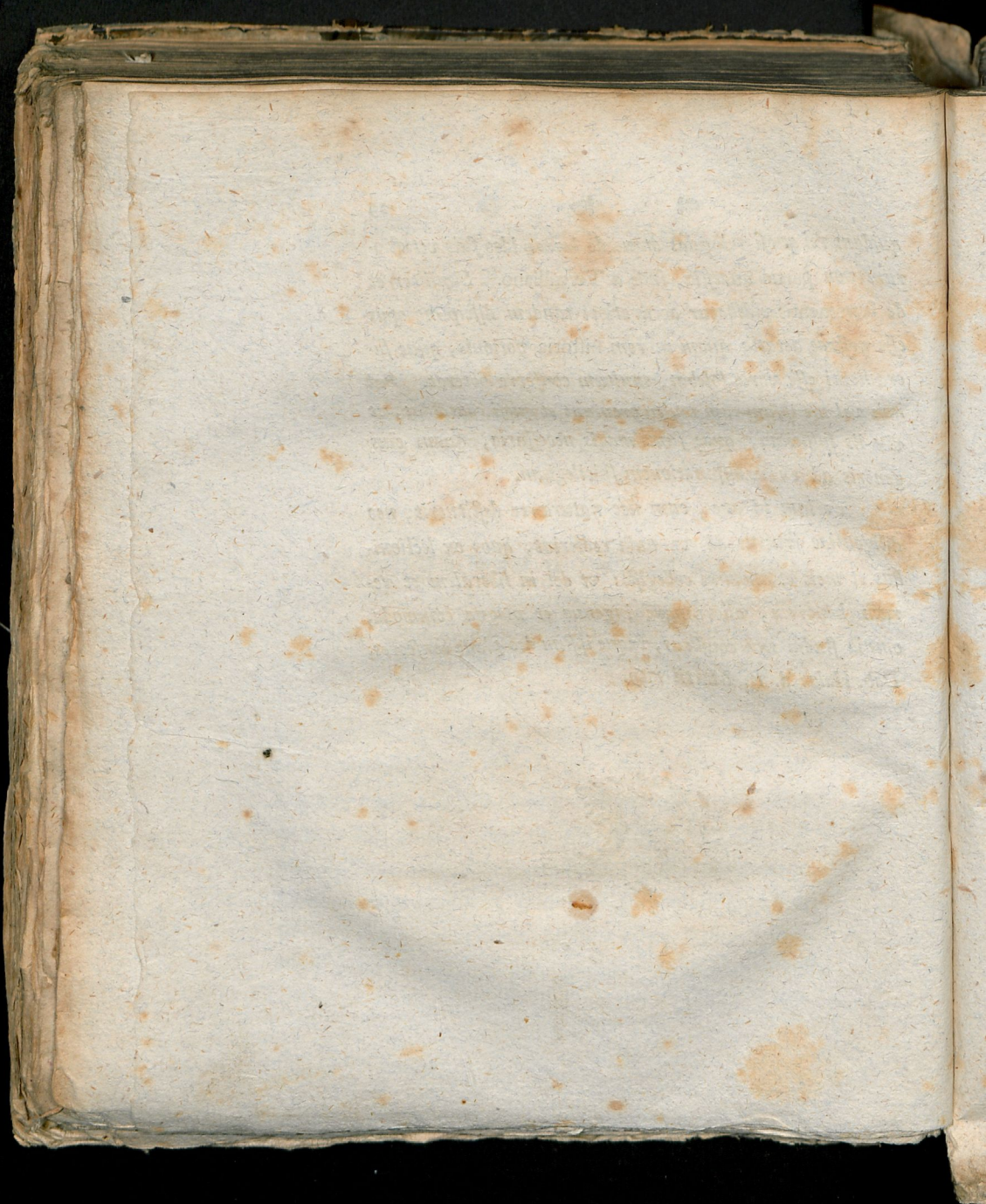
IO. SALOM. SEMLER.

*Vel breues istas litteras tibi debeo, ut de eo constet, placuisse mihi istam tractationem tuam, qua haud dubie fautoribus tuis collatam in bona studia diligentiam satis probabis. Rem enim istam videris satis luculenter confecisse. Sunt vero ista omnino tua, a me rerum paucarum, librumque quorundam indicem habuisti; praeterea paucas mutauit sententias. Si breuitas ista talium scriptio-
 rum partiebatur, plura addidissem; quae videntur alio consilio adhuc addenda esse, quod tu iam non sequebaris. e. c. Dare spiritum sanctum; adspectabili enim quodam symbolo et documento de ea re constabat, ut de malo seu impuro spiritu solebat ex quibusdam criteriis sententia ferri. Itaque facile intelligi poterat, loqui aliquem in spiritu sancto; seruauit
 qui-*

quidam rei quasi reliquias atque de ~~extate~~ ideo fuit vetustiorum non parua quaestio, inde a Tertulliano. Similiter et de sacramentis videbatur accuratiori tandem disciplina opus esse nostrae aetati; quam in rem historia notionis, quae sacramenti esse varia solebat, multum conferre poterat. Sed iam vel me ipsum tam multa premunt et quasi coarctant, ut vix iis sufficiam, quae sunt magis necessaria, quam eius generis ad TVAM disputatiouem spicilegium.

TV iam id oge, cum nec natura TE destituerit, nec diligentiae fructus ad TE nulli redierint, quos ex lectionibus et meis et aliorum collegisti: ut dei in liberalem et verum honorem, aliorumque ingenua et magna commoda, omnia studia TVA conferas, TEQUE ipsum deo plane consecres.
Dab. Halae d. 13. Martii 1769.

Fe 4194

ULB Halle

3

002 623 889

SB

Rehov

42

DISPVATIO THEOLOGICA
REBAPTIZATOS FVISSE
DE
QVIBVS AGITVR ACT. XVIII, V.
CONFIRMANS

QVAM
SVB PRAESIDIO
VIRI SVMME REVERENDI, EXCELLENTISSIMI,
AMPLISSIMI ATQVE DOCTISSIMI,
IOANNIS SALOMONIS SEMLERI
S. S. THEOL. DOCTORIS ET PROF. PVBL. ORDINARIJ,
SEMINARIJ THEOLOGICI DIRECTORIS,
REGIORVM ET HALBERSTADIENSIVM ALVMNORVM EPHORI,
PRAECEPTORIS AC PATRONI
AETERNA PIETATE COLENDI
DIE . MART. A. R. S. c1o1oCCLXIX.
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTET
AVCTOR
IOANNES FRIEDERICVS BARTHOLD
BEROLINAS.

HALAE MAGDEBVRGICAE
EXCVDEBAT IOANNES CHRISTIANVS HENDEL.

